

KARERE NO KO MAI I TE TUANGA TATA NUTI

Nga Upoko Tutara, koia oki Chief Executives, tei iki iatu no te akatere i te nga putuputuanga ou o te tuanga rapakau maki koia oki te Health New Zealand e te Maori Health Authority.

Ra 20 o Titema

Kua iki atu te nga Tiemeni o te nga putuputuanga e tamanako ia nei no te arataki atu i te tuanga rapakau maki o Nuti Reni nei, koia oki te Health New Zealand e te Maori Health Authority. Kua iki iatu oki a Fepulea'i Margie Apa e Riana Manuela e ko raua te nga arataki ou, koia oki Chief Executives, o teia nga putuputuanga ou te ka akatupu iatu.

Ko Fepulea'i, te Upoko Tutara, me kore Chief Executive, o te Counties Manukau District Health Board i teia nei, kua iki iatu e koia te Upoko Tutara o teia putuputuanga ou ka akatupu iatu koia oki ko te Health New Zealand.

Ko Riana Manuel, te Upoko Tutara, me kore Chief Executive o te Hauraki Primary Organisation e pera katoa te putuputuanga Te Korowai Hauora o Hauraki i teia nei, kua iki iatu e koia te Upoko Tutara o teia putuputuanga ou ka akatupu iatu koia oki te Maori Health Authority.

Kua akakite te Tiemeni o te putuputuanga Health New Zealand a Rob Campbell e kua akatinamou ratou i ta ratou ikianga ki runga i te arataki maata e te tau to ratou marama e ta ratou au angaanga i rave mai ana ki runga i te au marama ou e te au aratakianga karape e te meitaki o teia tuatau.

“Ko Margie e Riana, kua akari mai ana raua i to raua tu kite e te karape e ka roto to raua au marama i te tauturu ia raua i te raveanga i ta raua angaanga, i nana ai.”

“Ka anoanoia te tauturu ate katoatoa mate angaanga kapiti i te tauanga i te turanga rapakau maki o te basileia ei meitaki no te iti tangata katoatoa o Nuti Reni nei e kia angaanga kapiti rai oki teia nga putuputuanga ou, koia oki te Health New Zealand e te Maori Health Authority, e pera katoa te au putuputuanga i raro ake me kore piri atu kia raua i te akatupuanga i teia.”

Kua akakite te Tauturu Tiemeni o te Maori Health Authority, a Sharon Shea, e ko teia nga ikianga ki runga i teia nga taoanga e tupuanga puapinga maata teia i te akapupuanga e kia rongu ia mai te reo e te anoano o te iti tangata.

“I roto i ta ratou kimianga i teia nga arataki kua tango ratou i ta ratou ikianga kia tau ki te turanga arataki tiratiratu mate tamou marie ki te akakoroanga kia tupu te anoano o te iti tangata Maori.”

“Ko teia au tauanga, te raveia nei te reira no te iti tangata. Te rekareka nei aia e kua rauka ia ratou i te iki mai i te au arataki maata to ratou marama i te apai anga i te tauturu e te akakoroanga o te tuanga rapakau maki ki te au oire me kore matakeinga rikiriki o te basileia.

Ka anoanoia kia angaanga kapiti te kopapa Health New Zealand e te Maori Health Authority ki te Minitiri o te Pae Angaanga Rapakau Maki na roto i te mana tei oronga ia ki aia i te tiaki e te aratakianga i te tuanga rapakau maki, e pera katoa ki teia tuanga ou tei akatupu iatu koia oki te Public Health Agency i roto i te Minitiri, kia rauka mai tetai au akairo meitaki no te iti tangata e to tatou au kopu tangata.

Ko Fepulea'i kua rauka iaia tere atu i te 20 mataiti i roto i te tuanga akateretere o te tuanga rapakau maki e te arataki nei aia i tetai putuputuanga e oronga nei i te tauturu i te tua o te tuanga rapakau maki ki tetai urupu tere atu i te 600,000 tangata.

“Ko Margie kua roa aia ki roto i te tuanga akatere o te tuanga rapakau maki o Nuti Reni nei e kua akaatinga ana i tona oraanga i te tavini i te au oire rikiriki o te basileia raro ake i te au taoanga arataki tana i mou mai ana,” i akakite ei a Rob Campbell.

“Kua papu i te Konitara Arataki o te tuanga rapakau maki, koia oki te Board, to ratou anoano i te kimi atu i tetai arataki ka rauka iaia i te rave i teia au tauiaanga e raveia ia nei no te taime mua i roto i te tuanga rapakau maki. Ka anoano pakari ia tatou kia akapapu e ko te tauturu e te au apinga tate tuanga rapakau maki e parani nei e ka rave ratou, kia aere rai no te akameitaki anga i te turanga oraanga o te iti tangata Maori, tote iti tangata Pacifika e ratou te au tangata pakipakitai i roto nei i te basileia.”

“Kare i te mea ekoko e ko Margie tetai tangata turu i tetai uatu tauiaanga ou, e kare aia e ekoko ana e ko te au angaanga ka raveia i roto i teia tupuanga ou, ka tupu meitaki te reira me ko Margie te Upoko Tutara o te putuputuanga Health New Zealand”.

Ka riro te putuputuanga Health New Zealand e koia te tuanga angaanga maatamaata roa atu i roto i te tuanga rapakau maki, te ka riro i te akaruru mai i te au tangata angaanga katoatoa e pera katoa te au apinga a te au Tuanga Rapakau Maki o te basileia e 20 i te katoatoa, koia oki District Health Boards, te au tipatimani rikiriki tei kapikiia e ko te public health unit's e te shared services agencies, e pera katoa te putuputuanga tei kapikiia e ko te Te Hiringa Hauora, i te akatupu anga i tetai au ravenga tauturu tei turuia e te katoatoa e tei tango ia ki runga i te anoano o te au ngai e anoano nei i teia tauturu.

“Ka riro te tikaanga kia piri atu ki roto i te au angaanga e parani ia nei no tetai au tauiaanga te ka riro i te akameitaki atu i te oraanga o te iti tangata ei tikaanga ngateitei nona e ka angaanga pakari aia i te akapapuanga kia kore teia au tauiaanga e riro ei manamanata no te iti tangata e kia riro te reira i te akamaroiroi ia ratou i te rave i ta ratou angaanga i te au ra katoatoa – i te akameitaki atu i to tatou oraanga kopapa e te akatupuanga i tetai turanga oraanga meitaki no te iti tangata katoatoa o Nuti Reni nei mate akapapu atu e te aere katoa ara te reira meitaki kia ratou tikai e anoano pakari nei i teia au tauturu,” i akakite ei a Margie.

“Te akara atu nei aia no te angaanga kapiti atu ki te au tangata maata to ratou marama e te karape i roto nei i te basileia i te akameitaki mate akamatutu atu i te turanga i roto i ta ratou au ngai angaanga, e kia riro teia i te oronga atu i te tikaanga kia ratou e maata to ratou marama no te rapakau i te au tangata maki kia akatinamou i to ratou taime, to ratou marama e to ratou maroiroi i te rave i te reira angaanga.”

Kua ariki te Tauturu Tiemeni o te Maori Health Board a Tipa Mahuta i te iki ia anga Riana.

“E turanga angaanga ngata teia e ka anoanoia tetai tangata ka maranga iaia teia apainga i te turuturu anga i teia tuanga e te akapapuanga ka rauka teia au akakoroanga no te tauturu i te iti tangata Maori,” i akakite ei a Tipa.

“Ko teia tauiana e tupu nei no te akameitaki i te tuanga rapakau maki e no te akameitaki i te oraanga o te whanau ko tetai tupuanga teia tei tapapa marie ana te iti tangata Maori no tetai tuatau roa.”

Kua akamata mai a Riana e neti e koia tetai vaine maroiroi i te rave i te au angaanga no te patia maki Koveti-19 i roto ia Hauraki.

“E rauka mai ana toku maroiroi i te rave i taku e rave nei na roto i taku au angaanga e rave ana ki te au oire rikiriki no te mea ko te au ngai teia e kitea mai ana te puapinga o teia au tauiana,” i akakite ei a Riana.

“Kua riro te turanga i tona ngaki ia mai anga ki roto i tona oire ko Manaia i te apii mai kia aia i te anoano kia rave ia teia au tauiana ki teia au oire rikiriki i te mea e kua kite e kua marama aia e, e maata atu te puapinga e rauka mai ana no roto i te au angaanga tei anga ia e te Maori no te iti tangata Maori.”

“Te ngakauparau nei aia i te takai atu ki runga i te rave anga i te angaanga tate taoanga Upoko Tutara koia oki te Chief Executive ka anoano iaia no teia au tauiana ka rave atu te Maori Health Authority. E au takaianga maata teia e tu mai nei e ka angaanga kapiti atu ratou ki te putuputuanga Health New Zealand no te raveanga i teia au tauiana tei anoanoia ia e te iti tangata o Nuti Reni nei”

Ka akamata atu teia nga Upoko Tutara i te angaanga i te tuanga toru marama mua o te mataiti 2022.